

«تۈرك يوردى» نىڭ كىچىك سايىسى ۷ نىچى جىلدى باشلىور
۶ نىچى جىلدك ئىپادىدە آبۇنەمدىلرى بىتلىرە، كىچىك نىسخەدن
سوكرا كۈندۈرلەمىيور: آبۇنەلرىمىز كىچىككە دن قىدىلرىنى
بىكىتمەلرى رجا اولور.

تۈرك يوردى

ناشرى : تۈرك يوردى

مىدىرى : آق چورە اوغلى يوسف

يىل ۱۳۳۰ ۱۴ صاى ۲۵ كاتون اول ۱۳۳۰ يىل ۳ جلد ۷ صاى ۷۴

زجر مال

مصرک بویوک اوغلی

اردو منرک نیل وادیسی غاصب انکلیزلردن قورتارمق ایچون ایلرودیکی،
مصر کنجلیرینک کوزلری یشارتان بروجده و هیجانله کوکلی اوله رق عسکرلر من
آرمنه قاریشدینی شر بویوک وتاریخی ساعتده مصطفی کاملی، بویوک مصرلی
عنوانیله یاد ایتدیکم بوعلوی وطنپروری خاطرلاماق ممکن دکلدر.

مصطفی کامل کیملر؟ صایسز آوروپالی آدرینی تعزیز و تقدیس ایدن
محیطمزده بز شو سؤالی یکدیگر منزه ایراد ایتمه ملی، غامبتانک، قاوورک،
پیشمارقک، دها شمیدی خاطر مه کلین بر جوق بویوک وطن محی لرینک حیاته
ماند مناقله مشبوع دماغمزده مصرک بویوک اوغلی مصطفی کامل ایچون هیچ
اولمزسه کوچوک بر موقع آیرمالی ایدک.

مصطفی کامل عینیت و یاخود تام مشابہت آرانیرسه بلکه بر غامبتا، برقاوور
دکلدر. فقط او بزیم نامق کالمنزله ۱۰ تموزدن صوکره فعالیتیه باشلایان بویوک
ملیتپرورلرک، تورکلرک دایما دیز چوکه رک آکه جنی بومبارک آدملرک، بومعنوی
ولی نعمتلرک تورکلک پایتختنده یاپدینی بویوک ایشی مصطفی کامل نیل وادیسنده
درعهده ایتشدی. بومعظم اولدینی قدر خیرلی کاری برایی کله خلاصه ایدر:
ملی دویغویی احیا، ملی شعوری تکوین، وطن عشقنی تحریک.

بویوک مصرلی نک بوراده بوتون معناسیله ترجمه حال و حیاتی یازمق نیتده
دکلم. اونک نورلی، آتشی، اولو و مبارک معنویتک تصویرری، قیده شایان
سیاسنک اصیل و مستتنا چیزکیلری بویله بر قاچ ستونه صیغدیریلهمز. اونی
آکلاتمق، اونک روحیله کندی کبی کنج، هیجانلی، وطن عاشقی برقارنک
روحنی یکدیگرینه یناشدیرمق ایچون بنده اولیان بر قلمله بویوک بر جلد ایستر.

*
* *

انکلیز لر هر کسک معلومی اولان وقعه لرك و بوراده تفصیلی اوزون سوره جک
ابلیسانه انترقیقه لرینک یاردیمیه مصری اشغال ایدنجیه در حال بر غایه در پیش
ایتدیله : نیل وادیسده مؤبدآ یرلشمک .

بومقصدی استحصال ایچون مصر لیلر ده حمیت و وطن پرورلک دویغوسنک ،
حریت و استقلال عشقنک انکشافیه مانع اولمق لازمکیوردی . غاصبلر بو
اوغورده هر واسطه یه مراجعتدن چکنمیدیلر .

انکلیز نك، اهلایسی آنغلو - ساقسون اولیان یوتون مستملکهلرنده تعقیب
ایتدیکی لایتغیر برسیاست واردرکه شو دستور ایله افاده اولنه بیلیر : بر پارچه
عدالت ، بر پارچه حریت ، بر پارچه رفاه ، فقط معارف نامنه هیچ برشی !
نیل وادیسی ، اشغالک ده ایلک کونلرندن اعتبارآ بو پولتیقه ایچون واسع
بر تطبیق ساحه سی اولدی .

انکلیز لر هر شیدن محروم براقیلان، آچ و سفیل قالان، اکصریح حق لرینی
استحصال ایدمه یین بر خلقک نه قورقونج بر طرزده قیام ایدمه بیله جکنی بر چوق
تجربه لرله بیلدکلرندن مصرده بر پارچه عدالت تأسیس ایتدیله ، هر کسه بر پارچه
سربستی و یردیله ، ثروت و معموریتی آرتدیره جق سبیلری حاضر لادیله . بو
تدییرلر کندیله رینه مصر لیلرک شکرانی قزاندیره جق ، عین زمانده عصیان
و اختلال احتمالی لرینی بر طرف ایدمه جکدی .

فقط مصرده مؤبدآ یرلشمک ایچون اصل یاپیله جق شی، اوراده ملی انتباهک
حصوله میدان و یرمه مکدن عبارتدی . انکلیز لر ، محمد علی پاشا زماننده او
قدر کوزل بر پرواز ایله تمدن و تعالی ایدن مصر لیلر ده ملیت حسنی تولد یرمک
خصوصنده جدآ خارقه لر کوستردیلر .

اولا معارف محلیه باتیرلدی ؛ کنج مصر لیلر آنا لسانلریله تدریساتده
بولان مکتبلر ، صفر ارجاع ایدلدی . محمد علی و اسماعیل پاشا لر زماننده ابتدائی
وعالی (۲۳۰) مکتب موجود ایکن انکلیز اشغالندن اون ایکی سنه صوکره
مصر فی حکومت بودجه سنده مقید مکتبلرک عددی (۱۸) ه تنزل ایتدی !

معارفک تدنسی او قدر اندیشه و بریجی بر ماهیت آلدی که مصرک او زمان مجلس ملیسی مقامنده اولان مجلس تشریعی، ۱۸۹۴ تاریخی مضبوطه سنده شویله بر قالی شکایت و فریاددن کندی منع ایده مدی : « مع التأسف کوریورز که معارف پک زیاده کریله مشدر . شهبدن آزاده اوله رق دییه بیلیر که معارف نظارتی اداره ایدن ذاتلر ، تعلیم و تربیه بی تحدید چاره سی آرامش لر وهرنه سبه مبنی ایسه مکتب قبولرینی ملتک چوجقارینه قیامش لر در . »

شوراده بوراده کشاده بر اقیلان مکتبلرده مصرلی خواجه لر یرینه انگلیز معلملر اقامه اولوندی . بو آدم لر آنا دیلی عربجه اولان کنج چوجوقلره انگلیزجه تدریس اتده بولونیورلر ، اونلره اشغالک نعمتلرینی آکلایورلر ، قیلرینی مصردن وتورکیه دن آییرم رق انکلترونک محبتله دولدیریورلردی . انگلیز لشدیرمک سیاستی هیچ بر کستاخلقدن چکنم دی ، انگلیز لر مصر ماته واونک معزز حکمدارینه شدتله هجوم ایدن غزته لر ی مکتبلرده چوجوقلره طاغتمقدن او . تانم دیلر . مصر معارف نظارتنه ، عربجه بیلمین فقط بوکا مقابل کندی انگلیز لر صاتان برخرستیان کتیریلره رک بومشوم ایش ا کال اولوندی .

خاصلر ، اداره نک دیگر شعبه لرینه ده عین حرص ایله مستولی اولدیلر . داخلیه نظارتنه کتیریلن بر انگلیز مستشار مناسب هنکاملرده عصیانلر احداث ، وطن پرور مصر لیلرک مجلس تشریعی خارجنده قلمس نه ، یعنی انتخاب ایدلامس نه چالیشمق وحمیتلی آدم لری ترصد آلتنده بولندیرمق وظیفه سیله مکلف ایدی . مالیه نظارتی ده بر انگلیزک تصرفی آتته کچدی . آ ز زمان ایچنده مصرده بوتون حاکمیت ونفوذی الارینه آلان انگلیز لر ایچون نیل وادیسی بوتون معناسیله واسع برجیفتلک ، امثالسز برمالکانه اولمش ایدی .

مصرده بو صورتله تأسسده کچیکمین انگلیز استبدادینک نه قدر ظالمانه وقان دوکیجی بر اداره اولدیغنی بزه یوزلرجه وقعه اثبات ایدر . فقط بو حادته لر ایچنده هیچ بری سودان ایشی قدر مدعش وقائی دکدر .

خد یولرک بر قاچ سفر نتیجه سنده مصره الحاق ایتدکلری سودان قطعه سی ، بوکوزل پارچه بی انکلترونه یوتمق ایستیوردی . اولای عین لسانه تکلم ، عین دینه

منسوب مصريلرله سودانلير آره سنده بر خصومت احداثى ايجون انكليزلر هر خباثت و شاعى ارتكاب ايتديلر . سودانده مصر خديوينه قارشى عصيان چيقدى . انكليز دىپلوماسيى مناسب ساعت حلول ايدنجه مصرار دوسى سودانه كوندردى ، يكرمى بيك مصر عسكرى صايبسز مشقتلر وفداكارلقلردن و دين قرداشلريله مرحمتسزجه چارپشيدقدن صوكره سودانى تكرر فتح و تسخير ايتديلر . فقط مصر اردوسى مظفريتدن هيچ بر نتيجه استحصال ايدمهدى ، چونكه سودانى انكلتره بنمسهدى و بوبديخت قطعه نك پايتختى اوزرنده انكليز بايراغى تموجه باشلادى !

بو سودان سفرى كې انكليز ملعتارينه و جنايتلرينه رغما نيل وادي سنده سكون خللدار اولمه مشدى . ديكر بر قومى آنى اختلاله سوق ايدمه جك ظلم و شاعتلرك هيچ برى قارشيسنده مصريلر قيميلدانيوردى . اوت ، انكليز شكارى غايت صيقى بر طرزده باغلامش ، اوى پنجه سيله ايه قاورامشدى . فقط عجباً بوقربانده هيچ حيات قالمامشى ايدى ؟

*
*
*

انكليزلرك بوتون دسيسه لرينه ، اطماع و اغفال وادي سنده كوستردكلرى بوتون اوغعنوى درايث و مهارته [۱] رغما مصر ، اسارت و محكوميتنى حس ايتش ، غاصبلر عليهنده كيزلى بر كين و انفعال حاصل ايتمه كمهم بر استقلال آرزوسى بسلمكه باشلامش ايدى . اشغالدن اون سنه صوكره شوراده بوراده خشنودسزقلر ، مخالفتلر ، قيل و قاللر تكون ايتدى . فقط مصر ك اشغاله قارشى اولان بو پروتستوسى ، حریت و آزادلغه تمایلى هنوز معين بر شكله مالك دكلدى . انكليز مخالفى وطنپرورلرك پروغرامى يوقدى ، اونلر ايشه باشلامق لزومنى ادراك ايتملر و فقط ناصل باشلانه جغنى كديره مه مشلردى .

[۱] انكليزلر ، مهم موقعلره كنديلردن آدملر تعيين ايتمه كمهم برابر اسكى مصرلى مأمورلرك يرينه انكلتره صالاش سوریهلى خرسيتيانلر اقامه ايتيورلر ، بوسورتله خلقه كويا كندى كندينه اداره اولونيور ذهانبى ويرمه چاليشيورلردى . ينه سوریهلى بر خرسيتيانه چيقارتدیریلان بويوك بر غزته هر كون مصريلره كندى لسانلريله اشغالك نعمتلرينى آكلاتيوردى .

الك دوغرى برتعبيرايلاه مصرده انكايڭ مخالفلكى وجود بولش، لكن اووجوده هنوز روح كله مشدى .

اوروحى، انكايڭ اشغالى زماننده هنوز سكر ياشنده اولان مصطفى كامل طاشيوردى . نيل واديسنك هر طرفده دوغمه باشلايان اصيل فقط مبهم حسلىرى كندنده طولايه رق اونلره واضح اولدينى قدر بايغ ومهيب برطرزده ترجان اولق ، ايسته مصطفى كامله قدرك تفويض ايتدىكى رول بودر .
مصر ك بويوك اوغلى ، ۱۴ اغستوس ۱۸۷۴ تاريخده قاهرده دوغدى .
كنديسى ، هويت مغويه سنه دائر معلوماته تصادف ايده مديكم برمهندسه غايت مشفق اولدينى كامل ك مخبرانندن آ كلاشيلان بروالدهنك اوغلى ايدى . كامل قاهرده حقوقه انتساب ايتدكن صوكره فرانسه ده (طولوز) . كيدرك تحصيلنى اكمل ايتدى . بويوك مصرلى حقوق شهادتنامه سنى آلاير آلاز روخه حاكم اولان علوى سائقه كندىنى توديع ايتدى . اونك غايه سى ، مصرى ديرلتمك وقورتارمقدن باشقه برشى دكلدى .

كامل ك دها (طولوز) ده ايكن ، يارسده سياسى وادبى بوتون محافله بويوك برموقع اشغال ايدن ومهم بر مجموعه چقاران (مادام ژوليت آدان) يازدينى شو مكتوب بزه كنديسنك نجيب عشق ومفكوره سنى يك اى تصوير ايدر :
« بن هنوز كوچوكم ، فقط املارم يوكسكدر . بن قديم مصرده يكي مصرى اوياندير مق ايستيورم . بتم وطنمك موجود اولماديغنى ادعا ايدىورلر . بتم وطنم يشايور ، اونك كندى نفس وذائمه بويوك بر عشق ايله يشاديغنى حس ايدىيورم .
بو عشق ، ديكر بوتون احتراصلره حاكم اوله حق وبن بو عشقه كنجلكمى ، بوتون قوتى وحياتى حصر ايتك ايسترم . يكرمى بر ياشنده يم ، طولوزده حقوق شهادتنامه سنى آلام . يازمق ، سويله مك ، كندى تقسمده مملكتم ايچون وجودىنى دويدىم وجد و هيچانى ، وفداكارانه مربوطيت حسنى نشر ايتك ايسترم . بكا تكرار دىيورلر كه : « سن امكانسز بر شيئه تشبث ايتك ايستيور . سك . » اوت ، بنى امكانسز شى جذب وتسخير ايدىيور . »

پنمه دى

محمد على نرفى